

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetemi tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P Á L
LAPTULAJDÓSNOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so a K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postakártyapénztár osek- és kiéring 10,489. szám.

Most hatvan éve...

(t. l.) Most hatvan éve ilyenkor Petőfi Sándor még élt és itt járt közöttünk. Nehány nappal később volt a segesvári csata s azóta Petőfit nem látta többé senki.

Már hatvan éve! Pedig még a mi gyermekségünk idejében is az ő alakja úgy tűnt fel nekünk, mintha mindnyájan ismertük volna, mintha még nem rég is találkoztunk volna vele. Igen, találkoztunk: élénk gyermeki képzelődésünk varázsolta őt élénk. Apáink nem győztek róla eleget mesélni. Itt találkoztak vele, ott látták megvillanni lelkes szemeit, amint mokány lovát a csaták tűzében elől, Bem apó, a seborradásos arcú, furcsa kis lengyel, a rettenthetetlen hős oldala mellett ficáncoltatta.

Velük együtt láttuk, amint Nagyszeben sikságán a megfutmodó osztrák ellenségre eles gunyverset mond, melyet a székely honvédség azonnal fölkap és utána énekel: „A szebeni határon szalad Puchner számaron...” Lépésről-lépésre követtük utolsó napjaiban; a csata előtt megszáll Székelykeresztúron, egy estét kedélyesen tölt el, innen indul Fehéregyháza felé...

Ma már kétségtelen bizonyossággal elfogadhatjuk, hogy ott kellett neki is július 31-én, a csata napján elesnie. Eltűnése után a róla szóló legendáknak egész sorozata kezdődött el. Voltak, akik titkos éji időben találkoztak vele, mint hajléktalan bujdosóval s szállást is adtak neki, másokhoz csodálatos utakon Szibériából érkeztek hírek, hogy ott görnyed megöszülve, rabruhában az ólomhányák fojtó levegőjében. Pedig ezek a hírek mind nem feleltek meg a valóságnak. Csak azt bizonyították, hogy szelleme az egész magyar társadalmat áthatotta, foglalkoztatja. Hogy a nemzet (amit csak a legnagyobbakkal szokott megcselekedni) többi tagjai közül kiemelte s minden más életnél előbb életre, örökre szívébe zárta, legendás alakjává avatta.

Elők nem is lehetnek ilyen kiválasztottak. Testének gyarlóságaival együtt — mert hiszen minden földi testben vannak gyarlóságok — el kellett enyésznie, hogy szelleme a maga hódító erejét kibontva, diadalmas útját teljes pompájában megkezdhesse.

Rendeltetését így is teljesítette. Élete így is tökéletes, be-

fejezett, egész. Vagy el tudnátok-e őt képzelni a fiatalság tüze nélkül, az élet hétköznapi-ságához hozzátörődve, amint esetleg gyarló és merev törvények szerint osztja ki silány földi dolgokban az igazságot, vagy pállott levegőjű iskolaszobákban szurtos nebulókat oktat a felsőbb mennyiségtan szigorú törvényeire. A rendkívüli egyéniségeknek ép az az — irigylésre méltó — kiváltságuk van meg, hogy nem kell ilyen szürke sorsra jutniok. Vakító villanással, hirtelen tűnnek fel és tűnnek is el.

Most már nemsokára nem lesz életben egy kortársa sem. Nem látunk magunk előtt egyetlen, összetörve, egyszerű, magunkforma embereket, akik a nagy idők részesei s neki kortársai, talán ismerősei is voltak.

Ettől kezdve már a dicső korszak s benne az ő tündöklő alakja teljesen a legendáé lesz. Egyénisége, életének eseményei a múltból, a távolság ködén keresztül emberfölöttivé növekedve tűnnek a kegyeletes utókor szemébe. A képzelődés szabad szárnyra kel, csodás tettekről szóló regeszavak indulnak a nép közt szerteszéjjel. Csillagos őszi estéken, mikor a nép mesélőkedve a legnagyobb, ha az égboltozaton hulló-csillag tűnik föl, a sziveken babonás borzongás fut át: Csaba útján Petőfi lelke jár...

Jönnek majd az életrajzírók, a tudósok a maguk kutatásainak eredményeivel, világos emberi adataikkal, a nép fejcsóválva fogadja: jobban tudja ő azt. Végre a tudósok is bele nyugszanak. Jönni fog majd egy, aki a legendák alapján bizonyosan kimutatja, hogy Petőfi nem is élt soha. Éppen úgy nem, mint Homéros, vagy Osszián, akikről neki is egy verse maradt fenn. Azok a dalok pedig, melyek az ő neve alatt ismeretese, magának a nép lelkének a legbelsőbb megnyilatkozásai. Ő maga a magyar nép egyéniségének legközvetlenebb, legteljesebb megismerése, a gyorsan fellobbanó, gyorsan ellobogó, a büszke és érzelmes, a gyűlölni és szeretni hevesen tudó...

A legendáknak ez az útja talán már holnap, vagy holnapután s talán éppen innen fog megkezdődni. Az idő beteljesedik: már hatvan éve... Ápoljátok is szívetekben a legendákat, mert amig ilyen legendák fogannak meg ott, addig életre vagytok hivatva, fenn-

tart a nemzeti erő. A róla kezdődött, róla szólót, ti különösen ápoljátok, székelyek. Töletek különösen megérdemli. Ő volt az első és eddig egyetlen, a ki híreket mindenki számára hallható hangon hirdette világgá: Nem mondom én előre, széke-lyek, előre mentek úgy is, hős fiuk... Csak nem fajult el még a székely vér, minden kis csöppje drága gyöngyöt ér... Foglaltok legendákba, ünnepejétek, önmagatokért!...

Ha mi gazdák

összetartanánk!

Irta: Kodolányi Antal.

Hej de sok dolog másképp volna szép Magyarországon. Bezzeg nem volna ok a rettegésre egy-egy osztrák miniszteri nyilatkozat vagy egy-egy sörrel túlfűtött osztrák reichsrati képviselői kebelből kitört vad rikantás miatt és vissza tudnánk verni az osztrák ipari túlkapásokat, melyeknek már oly sokszor megadta a magyar mezőgazdaság az árát; egyszóval nem határoznának a magyar mezőgazdaság létérdekei fölött, a Magyarországot még mindig, csak minél jobban kizsákmányolandó osztrák kolóniának tekintő osztrák atyafiak.

Nem, — mert ha mi gazdák összetartanánk, egy oly hatalmat képezne a mi összetartásunk, a magyar gazdák tömörült tábor, mellyel számolnia kellene mindenkinek, aki a magyar mezőgazdaságot bármily távolról érintő dologba beleszólani akarna.

Ámde a magyar gazdasádalom még ma is egy széthullt kéve, melyet — sajnos — még nem akadt eddig ember, aki összetudott volna kötni úgy, hogy annak minden kalásza egymásra borulva, egymást védve, megtudná védeni testével a magyar mezőgazdaság létérdekeit is, pedig hány oly rossz törvénnyel boldogítottak már bennünket, melyek végig sértették érdekeinket, a mezőgazdasági érdekeket, mert hát mi sajnos csak kérni, könyörögni merészelünk és merészelhetünk, mert szavunkat nem hallgatja meg senki, mert hiszen annak sincs semmi nyomatéka, mert oly gyenge, hogy csak szelid csendes óhajtsáknak veszik mindaddig, amíg az egész gazdasádalom hatalmas parancsoló szavává nem válik, mely mint mennydörgés resz-

kettesse meg az eddig a mezőgazdaság annyi jogos kívánalmairól siket fülek dobhártyáit.

Valóban érthetetlen, megfoghatatlan, hogy mindazon sérelmekkel szemben, melyek a magyar mezőgazdasági érdekeket annyi éveken át érték és még folyvást érik, a magyar gazdasáadalom még maig sem gondolt még komolyan a tömörülésre, pedig minden oly rossz törvénynek a hatása, mely a mezőgazdasági érdekeket sérti, az ország minden gazdáját egyformán sújtja és azoknak folytonos hatása egyformán teheti és teszi tönkre és a gazdasáadalom mégsem mozdul meg. És ha néha fel-fel lobbanik is, újra elalszik, mint a szalma-láng.

Hiába látjuk, hogy egyéb más foglalkozási ágaknak minden tagja mennyire összetart, mily eréllyel lép fel érdekei védelmére, a gazdasáadalom ez sem buzdítja tette, holott a mi súlyunk minden ily fellépésnél sokkal nagyobb lehetne, mert hiszen a mezőgazdasággal az ország népességének 70 százaléka foglalkozik.

Mintha csak az az átok fogta volna meg a magyar gazdasáadalom, mely ezer év óta sújtja a magyart, hogy ez össze soha nem tart. Hát nem ébredünk fel soha, hogy az átok súlyát lerázzuk magunkról s ki-mentsük magunkat hatása alól?

Ime ott lobog a Magyar Gazdaszövetség zászlaja. Ne legyen falu az egész országban, hol gazdakörbe, szövetkezetbe ne legyen tömörülve a falu népe és ne legyen falu az egész országban, mely ne legyen tagja a megyei gazdasági egy-letnek és ne legyen birtokos az egész országban, ki ne lenne tagja a magyar gazdaszövetségnek. És ha majd ez az idő be-következik, mert hiszem, hogy be kell következnie s a gazdasáadalom tudatára ébred annak is, hogy érdekei megvédését az országházban is megnyugvással csak olyan emberekre bízhatja, akiknek a mezőgazdaság érdeke szívékhöz, lelkükhöz van növe, s ezzel a mezőgazdaság is méltóképpen lesz majd ott is képviselve, akkor majd, — de előbb nem, feljön az égre a magyar gazdák ragyogó napja is, amely csak boldog embert fog látni, szerte a hazában.

Vajjon ezt a szép, ezt a boldog időt, megérem-e még én is?...

Új kormány, régi bajok.

Irta: Pallos Árpád dr.

Az új kormány kinevezéséről szóló királyi kéziratok megjelentek a hivatalos lapban s adja tudtára mindenkinek, akit illet, vagy nem illet, hogy az ország politikájában változás egyelőre nem történik, minden marad a régiben. A kipróbált, régi hü cselédek ismét királyi bizalommal tüntetettek ki s újra kezökbe adták a kormány gyeplőjét, hogy azt valamiképpen, legalább őszig elkormányozhassák.

Aki ebben a megoldásban helyeset, vagy egyáltalában megoldást lát, azt nagyon rövid politikai látással verte meg a Teremtő. A régi kormány restitúciójával semmivel sem vitték előbbre a válság megoldását, egy lépésnyit sem jutottunk közelebb ahhoz a célhoz, mely végeredményképpen a végleges megoldást vonná maga után, az egységes és tömör függetlenségi kabinethez.

Nem Kossuth Ferenc a miniszterelnök, noha azt még ebben a kabinetben is, melynek átmenetiségét oly sokszor hangoztatják, megvalósíthatták volna, hanem Wekerle Sándor, kit ime a királyi kegy negyedszer tüntet ki azzal, hogy a miniszter rezidensségét reá ruházza.

Bizonyos, hogy Wekerle Sándorban meg vannak mindama előfeltételek, melyek az osztrák kapzsiság lefegyverzésére s a magyar érdekek megvédéséhez szükségeltetnek. Igaz az is, hogy egy átmeneti miniszterium, melynek sem programja, sem megvalósítandó céljai nincsenek, nem tudta volna megvalósítani azokat a célokat, melyeket a függetlenségi párt maga elé tűzött, mégis sokkal diplomatikusabb megoldásnak tekintettük volna azt, ha a jelenlegi kabinet tagjainak újból való kinevezésekor, a miniszterelnökségre Kossuth Ferenc hivattott volna meg. Ez legalább egy, ha rövid lépéssel is, de előbbre vitte volna azok reménykedését, kik egy eljövendő függetlenségi miniszteriumban látják az örökös válság s egyben az örökös bajok megszüntetését.

Ha Kossuth Ferenc lett volna a miniszterelnök, akkor e minőségében mindenesetre sokkal közelebb férközhett volna az uralkodóhoz, még ebben a szintelen, s tevékenység nélküli időközben is, melyre a reaktívált miniszterium vállalkozott.

Igy az ujonnan kinevezett miniszterium tulajdonképpen nem egyéb, mint az Ausztriából sajnálatosan átplántált „Beamter miniszterium“, mely sem felelősséggel nem tartozik, sem valamely program megvalósítására nem vállalkozik.

Ilyen makacs politika mellett, melylyel Ausztria a magyar érdekeket tüntetőleg hátráltatja, lehetetlen, hogy azok a régi bajok, melyek orvoslása immár elsőrendű szükségletté alakult, nem remélhető. Amíg Bécs kérlelhetetlenül elzárkózik mindazon kívánságoktól, melyek a magyar nemzet többségének akaratából nyilvánulnak, mindaddig végleges és törvényes kibontakozásról álmodni sem lehet. Elkormányozni, parlament nélkül, a ház örökös elnapolásával, „Hivatalnok miniszteriummal“ lehetséges ideig-óráig, sőt még talán a 14. §. alapján is elvégezhető az ország bizonyos ideig,

de hogy a nemzetben dúló elkésztetés, a bizonytalan politikai viszonyokból fakadó erkölcsi és anyagi kár végtére, hol és minő formában fog kitörni, azt előre megjósolni senkinek sem áll módjában, mint ahogy senki sem vállalhat felelősséget azokról a következményekért, melyek a bajoknak ilyen módon történt elodázásából az országra háramlani fog.

Az ország hangulata amúgy sem rózsás. A rossz termés és hozzá járuló szűkös viszonyok, eléggé megágyazták a helyzetet egy esetleges nemzeti küzdelem sikeres megvívására. Ha ott fönt úgy gondolják, hogy Magyarország még mindig az a kezes bárány, melyet mézes madzagokkal ártalmatlanná és szeliddé tenni lehetséges, akkor azok keservesen csalódní fognak, amint azt majd a következmények igazolják.

Nekünk nem huza-vonára, ideiglenes átmeneti s Isten tudja mi egyéb miniszteriumra van szükségünk, a melyek alatt a dolgok csak elposványosodnak s kedvezőtlenebbé alakulnak, hanem egy többségre s a nemzet akarására támaszkodó miniszteriumra, mely meg tudja valósítani — saját erejében bízva — mindazokat a reformokat s az ország létérdekére nézve elsőrangú feladatokat, melyek nemcsak a kormány, de a nemzet programja is egyben.

A régi bajok, melyek immár évek hosszú során rágódnak a nemzet testén, csakis így s egyedül ezen a módon orvosolhatók!

A vármegyei közigazgatási bizottság üléséből.

Vármegyénk közigazgatási bizottsága tegnap, július 14-én ülést tartott, melyet Ugron Ákos főispán, mint elnök 9 órakor nyitott meg. Értesítette a bizottságot, hogy a közoktatásügyi miniszter Kuliszky Ernő tanfelügyelőt Baranyavármegyébe helyezte át, helyette pedig a tanfelügyelőség vezetésére Rhédei János segédtanfelügyelőt nevezte ki hozzánk. Az alispán és árvaszéki elnöki jelentések, az ismert keretek közt, az ügymenet rendes folyásáról emlékeztek meg.

A tiszti főorvos jelentése szerint a vármegye egészségi állapota a múlt hó folyamán elég kedvező. Újabb hevenyfertőző megbetegedést 65 esetben jelentettek be. Említésre méltó számmal kanyaró, hasi gümáz és hökhurut fordultak elő. A vármegyei kórházban 194 beteg volt.

Rhédei János, mint a tanfelügyelőség új vezetője bemutatkozásképpen kijelenti, hogy bizalommal és munkakedvvel jött ide. Általános elv gyanánt, a vallás- és közoktatásügyi miniszter által megszabott irányt fogja — természetesen — követni. A helyi tanügyi kérdésekben határozott politikát még nem állapíthatott meg a maga számára, mivel a viszonyokat kellőképpen még nem ismeri, nem ismerhette meg. Hanem akarja megismerni, s ennél fogva rövid idő alatt ismerni is fogja. Minden esetre a székely nép kulturáját akarja fejleszteni, mert ennek kiváló fontossága felől meg van győződve, s ezért hiszi, hogy munkásságában az illetékes körök támogatásával fog találkozni. Annyit már előre is kijelent, hogy a felekezeti iskolákat mindenáron államosítani, nem tartja helyesnek és célszerűnek. A fetekezeti iskoláknak önálló hivatásuk van. Azt

azonban elvárja, hogy ezt a hivatást szem előtt ne is tévesszék el. A hivatalos tényezőkkel, hatóságokkal egyetértésben óhajt munkálkodni. A főispán üdvözölte a tanfelügyelőt, a kért jóindulatát és támogatást úgy a maga, mint a bizottság részéről kilátásba helyezte. Nagyon helyesnek és figyelemre méltónak tartja a maga részéről is, a mit a tanfelügyelő az egyes felekezetekkel szemben tanúsítandó tapintatos és méltányos magatartásra nézve elmondott.

Ezután Szobotka Rezső műszaki tanácsos, az államépítészeti hivatal havi jelentését terjesztette elő. E szerint a héjjasfalva — csikgyimesi utvonali állapota kielégítő volt, a hengerelés befejeződött, a héjjasfalvi Nagy-Küküllő-híd terhelési próbáit megtartották s miután az kedvező eredménnyel járt, a hidat közforgalomnak átadtatt. A felsőboldogfalva — felsőrákosi utvonalon teljesített munkálatok fölülvizsgálatván, az utvonalt átvetették. Ugyiszintén a sárd — zsákod — szentdemeteri ut építése is bejeződött s azt átadták a közforgalomnak.

A pénzügyigazgató jelentése szerint június hóban egyenes állami ad fejében 31980 K 22 fillér, a múlt év június havában ezzel szemben csak 20387 K 43 f folyt be, tehát f. évben 11699 K 2 fillérrel több. Hadmentességi díjban 515 K-t fizettek, míg a múlt év június havában csak 427 K 97 f folyt be, folyó évben tehát 87 K 03 f.-rel több. Bélyegdíj és illeték címén a bevétel 16598 K 31 fill., a múlt évben 19917 K 27 f, tehát az idén 3328 K 96 fillérrel kevesebb. Fogyasztási és italadó fejében 82051 K 42 f, a mi a tavalyi 60095 K 35 fillér eredményhez képest 21956 K 35 fillér emelkedést képvisel. Dohányjüvedék fejében 46364 K 86 fillér volt a bevétel, tavaly 45452 K 56 fillér; tehát a f. évi június hóban 932 K 30 fillérrel több. Ideiglenes házadómentességet 36 esetben engedélyeztek.

Az állategészségügyi viszonyok a múlt hónap folyamán szintén elég kedvezőek voltak. Nagyobb arányokban lépfene, veszettség, rühkór, bivalyész és főképpen sertésorbánc fordult elő.

A közgazdasági viszonyok Daniel Lajos előadó jelentése szerint, elég kedvezőek voltak. Homoródalmáson, illetve Erdőfűlén okoztak a vihar és jégverések nagyobb károkat. Termésteleketében az őszi gabonák közepes, a tavasziak a közepesnél valamivel gyengébb eredményt ígérnek. Kukorica és burgonya állapota jó. A takarmány-félék nagy részét már behordták, a réti kaszálókon közepes, az erdei kaszálókon még gyengébb volt az eredmény. A legelők általában túl vannak zsufolva s ez ellen tenni kellene valamit. Ugyancsak Daniel Lajos tett egy indítványt is. A lakosság nagyrésze itt ugyanis faparral foglalkozik s ez a kereseti ágak közt egyik főfontosságú helyet foglalja el. Ennek dacára az állami és egyéb közmunkálatokat csak egy-két nagy vállalkozó nyeri el. Ennél fogva meg kellene keresni először az erdőhivatalt megfelelő adatokért (az utóbbi időkben teljesített munkálatok feltételei felől) és ezek alapján a miniszterhez föliratot kellene intézni, hogy ezután a pályázatokban a kisebb vállalkozók is méltányos eljárásban részesüljenek. A bizottság a főispán hozzájárulása után ilyen értelemben is határoz s a felirat megszerkesztésére az előadót, Szobotka műszaki tanácsost, a vármegye alispánját, a főjegyzőt és az erdőhivatal vezetőjét kéri fel.

Ezután a bizottság az egyes előadók javaslatai alapján még több kisebb jelentőségű községi és személyi ügyben hozott határozatot. Tudomásul vették az államépítészeti hivatal főnökének a fiatfalvi és alsósófalvi postaügynökségek felállítására vonatkozó bejelentéseit is.

Az ülést a főispán 11 órakor zárta be.

A Székelyföld kereskedelmi és ipari viszonyairól

cimmal Brázay Zoltán országgyűlési képviselő, kis füzetben adta ki előadását, a mit a Székely Társaság Szövetségének június 1-én Debrecenben lefolyt közgyűlésén tartott meg. Brázay előadását olvasva — írja a Budapesti Hírlap — szinte elfelejtkezünk arról, hogy ő csak a Székelyföld kereskedelmének és iparának a föllendítésén gondolkodik. Olyan dolgokat mond, a mit meghallgathat az egész ország és tanulhat belőle. A magyar ember vágyakozásával gondol ő is gazdasági önállóságunkra, de a tanult és egyszersmind gyakorlati ismerettel bíró ember szemével nézi ezt a kérdést is és föl sorolja mind azt, a mit magunknak kell megtennünk az önállóságunk érdekében. Összetett kézzel, félre tett kalapáccsal soha sem érjük el gazdasági függetlenségünket. Céltudatos, kitartó, fáradságot nem ismerő munkának kell itt megindulnia a magyar társadalomban. Megfontolt és szakavatott kéz válassza ki, hogy hol, kinek és mit kell tennie. És az érdekes előadás rövid keretében is rávilágít maga a szerző egypár fontos kérdésre, perspektívát adva mindazoknak, a kik hivatottak ebben a fontos kérdésben a cselekvésre. Mennyi kiaknázatlan természeti kincse van a Székelyföldnek, így kiált föl, ha csak ezeket hasznosítanánk kellően, akkor az önálló vámterület csak büszkeségünknek, öntudatunknak lenne a kérdése és nem lenne egyuttal olyan égető anyagi kérdés is. Négy világfűrdőt is teremthetnénk Erdélyben; az ottani híres ásványvizekkel a világ piacán az egyedüli uralmat biztosíthatnák a magunk számára. Hiszen ha önálló vámterületünk volna, akkor is kellene Ausztriával vámszerződést kötnünk, az a pár fillér vám pedig nem fogja hazánkban az osztrák ásványvíz elárúsítását befolyásolni, szóval itt tisztán a magyar élehetlenségről van szó. Az erdők, legelők helyes közgazdasági hasznosítását sürgeti a szerző, az utóbbi nagyszabású állattenyésztésnek a föllendítésére szorgálna, hiszen erre nem lehetne alkalmasabb helyet keresni sem a Székelyföldnél. Hiszen nálunk csak a turókereskedés van emelkedőben, de a csehek élelmesebbek, mint mi, Dalmáciát ők látják el tej- tejszínkonzervvel, holott a Székelyföld termékei minden tekintetben versenyezhetnének azokkal. Ki kell használni a székelyek nagy kézi ügyességét, s föl kell lendíteni a székely házi ipart s ezzel fejleszteni a hazai szövő- és faipart.

Fontosnak tartja a kisipari termelő, értékesítő szervezetek létesítését és ő is azokhoz csatlakozik, a kik itt követelik magának az államnak támogatását is. Mind ebben pedig lépésről-lépésre haladva s fejlesztve gondolatát, a közlekedő-eszközök elégtelenségét látja, s legfőképpen a Románián át Galacig, a Fekete-tengerig való vasuti vonalat tartja fontosnak. Jól kellene szervezni, az ipari és kereskedelmi oktatást, hogy középosztályunk végre ne özőnöljék csak a gimnáziumba. De céltudatosan nevelhessük az ifjúságot a keresedő-pályára is. Mind ez ezer tennivaló, a min csak futólagosan mentünk keresztül. S ha bár csak egy-egy részt ragadunk ki Brázay Zoltán előadásából, még így is látható az a lépésről-lépésre való haladás, a hogy ez az érdekes elme maga előtt látja ezt a nagy nemzeti munkát. Kitartó, józan, praktikus munkának kell lennie ennek, olyannak, a milyennek a szerző azt megjelöli s erre egyelőre több ilyen Brázay Zoltánra lenne szükségünk. Ezzel ajánljuk mindenkinek a figyelmébe az ő kis füzetét.

Elemi iskolás gyermekek privát tanítását, vizsgára való előkészítését szívesen elvállalja okleveles tanító. Cím e lap kiadóhivatalában.

HIREK.

TITKOLT SZERELEM.

— Björnstjerne Björnson —

Ugy tűnt fel a tánc-zene, fény
Hő, forgatagos közepén.
Szemén henye tűz:
Gyujt, álmot elűz...
Ő tudta, sajogni mit érez.
De más nem fért a szívéhez.

Jött s hitte: felelti baját.
A kertbe le, szét-lova járt.
S sirt: vágya ma már
Nincs más — a halál.
Szerelme, keserve sok éves...
De más nem fért a szívéhez.

S év-évre pereg le s a nő
Im, végre megint hazajő.
Békét ad a hant.
Jól nyugszik alatt...
Sirjába dal, álmom elég vesz...
De más nem fért a szívéhez...

Tompa László.

— **A színajai zászlósértés** A nagy-szerű ünnepségeket, amelyekkel Ferencz Ferdinándot a magyar trón várományosát és nejét Romániában fogadták, hitvány, gyűlöletes tüntetés zavarta meg. Román diákok, akik nemzetiségi izgatónak információi alapján Magyarországot a zsarnoki önkény országának tartják, a melylyel szemben minden eszköz jogosult, több színajai ház ormáról letépték, meggyalázták a magyar trikolort. Az inzultus, amely a zászlósértésen át Magyarországot és így a magyar trón örökösét is érte, megtorlást követel, olyat, a mely elrettentő példát statuál, amely egyszermindenkorra bátorságát veszi a megtévesztett külföld gyalázkodó kedvének. A megtorlás már utban is van. Aerenthal báró közös külügy-miniszter, ahogyan azt félhivatalosan jelentik, felszólította a bukaresti osztrák-magyar követet, hogy sürgősen tegyen jelentést a zászlósértésről.

— **Hatvanadik évfordulója** lesz annak, hogy Petőfi Sándor, a magyar szabadságharc lánglelkű költője, a fehéregyházai csatatéren, a magyar hazáért annyi igaz lelkű honfitársával együtt elvérzett. Hatvanadik éve, hogy forró hazaszeretettől izzott vére, a székely vitézek vérével egyesült. Ennek emléket, ünnepet szentel az utókor. A nagy hősök unokái leborulnak és áldó imádságban mondják el a szent neveiket. Az évfordulót követő napon, vagyis folyó évi augusztus 1-én (vasárnap) nagyszabású ünnepély lesz a fehéregyházai síkon levő Petőfi-emléknél és Segesváron a Petőfi-szobornál. Ide gyűlekezik majd minden székely és hazáját szerető magyar. Midőn ez ünnepélyre már most felhívjuk városunk és vármegyénk közönségének figyelmét, egyuttal jelezzük, hogy az oda és visszautazás tárgyában polgárságunk kérvényt küldött Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszterhez s e kérdést Ugron Ákos, vármegyénk főispánja is a legmelegebben pártolja. Készülünk tehát mindnyájan a nagy napra. Az ünnepély alkalmából polgárságunk két koszoruját Benedek Aladár joghallgató és Pálffy Aladár pü. számítt beszéd kíséretében fogja elhelyezni az emlék, illetve szobor talapzatára.

— **Simkó József levele.** Egyik legutóbbi számunkban megjelent hírre vonatkozóan Simkó József ország-

gyűlési képviselőtől a következő sorokat kaptuk:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Becsés lapja folyó évi július hó 8-iki számában a következő naphirt közli: „Ujabb képviselőválasztás.” Ebben a naphirben szöszszent ez van írva: „Mint megbízható forrásból értesülünk, Simkó József országgyűlési képviselőt a közoktatásügyi miniszter középiskolai rajztanári minősítéssel ruházta fel.”

Tekintetes Szerkesztő Ur! Nagyon is megbízhatatlan és rossz forrásból van értesülve, mert nekem nincs szükségem, hogy Ő Excellenciája azon magas kegyébe részesítsen, hogy „Középiskolai rajztanári minősítéssel ruházzon fel”. Egyszerűen azért, mert van nekem középiskolai tanári oklevélem. Erről bárki meggyőződhetik, aki elfárad hozzám.

Ezen néhány sornak szíves közlését kéri a tekintetes szerkesztő ur

kész hive:

Simkó József,
okl. középiskolai tanár,
országgyűlési képviselő.

Mindig örömről szolgál, ha a magyar közműveltség újabb térfoglalásairól győződünk meg s ezt örömmel konstatáljuk abban az esetben is, ha még saját tévedésünket kellene is bevallanunk. Örömmel adjuk közre a képviselő ur levelét is. Megjegyezzük különben, mi nem is állítottuk, hogy ő középiskolai tanári oklevéllel nem rendelkezik, azt azonban nem tudjuk, most a tanár ur levelének az elolvasása után sem, hogy neki éppen rajztanári oklevele van. Egyébképpen könnyen eshettünk volna — ha csakugyan estünk volna tévedésbe is, hiszen köztudomású, hogy a képviselő ur polgári iskolától került a képviselőházba. Hogy pedig ottani szereplése nem keltette fel a nagy nyilvánosságban egy, akár egyetemi tanárságra szóló, képesítés létezésének a meggyőződését — arról mi nem tehetünk...

— **Elmebetegek családi ápolása.** A belügyminiszter legutóbbi tudvalevőleg rendeletet bocsátott ki az elmebetegeknek intézetben kívül való ápolására vonatkozólag, amely családi ápoló-rendszernek nevezhető. A belügyminiszter, a családi ápoló-rendszer feltételeit akként állapította meg, hogy a betegeket meghatározott ápolási díj mellett idegen családoknak adták ki (családi ápoló-betegek) s egy központ részéről szakszerű orvosi felügyelet és ellenőrzés alatt állanak. Másik módja az ápolórendszernek az, hogy a beteget (esetleg segélydíj mellett) a saját családjának adják ki gondozásra, a keliő hatósági felügyelet mellett. Családi ápolótelep már ezidőszert is több helyen van, így Dicsőszentmártonban, Balassagyarmaton és Nyitrán, kísérletképp pedig Nagyszeben környékén és Sátoraljaújhelyen. A családi ápoló-telepek alakítására a belügyminiszter ad engedélyt. Minden ilyen telepnek szakorvos vezetése alatt álló elme-osztályként a kórházak elmebeteg-osztályai is szolgálhatnak. Az ápolási díjait a miniszter állapítja meg. A községekbe elhelyezett elmebetegek-

ről a községi előjáróság nyilvántartást vezet és azokra felügyelni tartozik. Ha a felügyelő és ellenőrző közeg a betegek gondozását nem találják kielégítőnek, vagy a betegen veszélyesnek látszó változást vesznek észre, akkor a hatóságnak nyomban intézkednie kell arról, hogy a beteg intézetben helyezték el.

— **A nyikóvidéki tanulóifjúság** folyó évi július hó 18-án (vasárnap) a Kobátfalván létesítendő „Ifjúsági otthon” javára id. Papp Ferenc kertjében, kedvzötlen idő esetén az állami iskolában kosaras táncmulatást rendez, melyre a t. közönséget e helyen is tisztelettel meghívja a rendezőség: Gálffy Kálmán t. elnök, Boros György elnök, Benczédi Pál elnök, Végh Arthur alelnök, Pap Dániel pénztáros, Osváth Olivér ellenőr. Bakó Árpád, Bartók Endre, Bartalis Béla, Bekő Balázs, Boros Jenő, Boros Áron, Boros László, Buzogány Lajos, Buzogány Kálmán, Gál Mózes, Gyarmathy Dezső, Gyarmathy Endre, Fekete Miklós, József Dezső, Jakab Árpád, Jakab Mór, Imre Dénes, Izsák Lajos, Gál Mózes, Katona József, Kiss Elek, Kiss János, László Péter, Lőrinczi Zoltán, Lőrinczi Domokos, Lőrinczi István, Lukácsi Sándor, Máthé Zoltán, Marosi Albert, Marosi Mátyás, Marosi Márton, Miklós Károly, Nagy Ferenc, Pap Ferenc, Pap Emil, Pálffy Géza, Pálffy László, Péter Aladár, Sófálvi István, Sófálvi Mózes, Szilveszter Lajos, Végh Gyula, Végh Jenő, Vitális Dezső, rendező bizottsági tagok. Személyjegy 80 fillér, családjegy 3 személyre 2 korona. Felülfizetéseket a nemes cél érdekében köszönettel fogadják. Kezdeté délután 6 órakor.

— **Mészáros és hentes üzlet.** Székelyudvarhelyt Reiner Jánosnak a Batthyáni-téren levő mézárós és hentes üzletét — mint értesülünk — Gáspár Dénes és Gáspár Miklós helybeli polgártársaink vétel útján megszerezték. Derék székely iparos polgártársaink — hallomásunk szerint — most egészen új, modern felszereléssel kezdik meg üzletkörüket folytatását. Ezelőtt 15 évvel még csak a „mami” foglalkozott hentesáruk eladásával. Annak idején a „Székely-Udvarhely” mutatott reá városunk e hiányosságára. Ma pedig a „mami”-n kívül több „táti” és négy jól felszerelt hentesáru üzlet szolgáltatja egészen jó és versenyképes készítményeit városunk és vidéke fogyasztó közönségének. Ez pedig arra enged következtetni, hogy mégis csak érdemes volt nálunk is ez iparággal megfelelő buzgósággal foglalkozni.

— **Őszi állatdíjazás Székelyudvarhelyt és Parajdon.** A gazdasági egyesület szept. 26-án Parajdon, október hó 3-án Székelyudvarhelyt tenyésztő állatdíjazást rendez, melyen magyar erdélyi fajta borjas tehének három és két éves tenyésztő üszök díjaztatnak. Addig is, míg a részletes tájékoztató kiadatik, ez állatdíjazásokra felhívjuk tenyésztőink figyelmét.

— **Cserebogár-veszedelem.** Segesvárról jelentik: Segesvárott és vidékén a cserebogarak álcái a nagy

esőzések következtében annyira elszaporodtak, hogy azok a növényzet, de különösen a kukorica gyökerét támadták meg, amittől ezek elszáradnak és elpusztulnak. A vármegye alispánja felterjesztést intézett a földmívelésügyi minisztériumhoz egy szakközeg kiküldése iránt, ki a lakosságot a kártékony álca kiirtására megtanítsa. Ugy tudjuk, hogy vármegyénkben a Nagy-Küküllő mentén fekvő faluk egy részében, így Felső-Boldogfalva és Bikafalva határán szintén hasonló veszedelem van. Nem ártana tehát ide is kéri a miniszteri szakember leküldését, még pedig sietősen.

— **Segély a póttartalékosoknak.** A belügyminiszter sürgős körrendeletet adott ki, amely széles körben örömet fog kelteni. Elrendelte a miniszter, hogy a községi előjáróságok írják össze azon tartalékosokat, akiket az őszi és tavaszi háborús mozgalmakra behívtak. Ezen összeírás célja az, hogy a behívott és visszatartott katonák gyámoló nélkül maradt családtagjait segéllyel lássák el. Az illető katonák törvényes apja, nagynyja, nagyapja, gyermekei, testvérei, apósa anyósa számíthatnak segélyre, de csak az esetben, ha bebizonyul az, hogy az illetők a behívott keresményéből éltek részben vagy egészben s a kik ezen segélyre rászorultak.

— **Nemzetközi talajmívelő gépverseny Mezőhegyesen.** A nemzetközi talajmívelő gépverseny augusztus hónap 9-től 22-ig a mezőhegyesi állami méneshirtok gazdaságában fog lefolytani. A gőzgépes szántógépekkel augusztus 9-én, a robbanó motoros szántógépekkel pedig augusztus 16-án kezdődik a verseny. A nyilvános bemutatások augusztus 20-án és 22-én lesznek, míg az össz-zsűri K. Jónás Ödön műegyetemi tanár elnöklésével 21-én tartja záró ülését, melyen a díjak odaítélése felett véglegesen dönt. A rendezőbizottság, különösen pedig Jeszenszky Pál az O. M. G. E. ügyvezető-titkára, ifj. Sporzon Pál gazdasági akadémiai tanár és Karkóvanyi Ákos minden lehetőt elkövetnek a siker érdekében. A versenyre számos bel és külföldi gyáros jelentette be részvételét, a jelentkezők között azonban még folynak.

— **Gyűlés után táncvigalom.** Az Udvarhelyköri Dávid Ferenc Egylet Homoródszentpálon 1909. évi július hó 25-én (vasárnap) délután 2 órától kezdődőleg tartja évi közgyűlését és ezt követőleg saját pénztára javára az állami iskola termeiben táncvigalmat rendez, melyekre az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja az elnökség és rendezőség. Beléptidíj a táncvigalomra: személyjegy 1 K 60 f., családjegy 4 K. Felülfizetéseket köszönettel fogadják és nyugtáznak. Jegyzet: A táncvigalomra az étkezéshez kosár vihető, azonban hideg ételekről és borról gondoskodva lesz. A kik elszállásolásra igényt tartanak, 1909. július 22-ig jelentsék be a homoródszentpáli lelkész hivatához. A közgyűlés sorrendje. 1. Templomban: 1. Gyűlési ének. 2. Ima és beszéd, tartja Kovács Imre hom.-keményfalvi lelkész. 3. Elnöki megnyitót tart Demeter Dénes egyll. elnök. 4. Szavál Sándor Ilonka.

ORBÁN NAGY ÉS TAMÁS

Elsőrangú cipőraktára Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 12. sz.

Elismert szilárd és elegáns készítményű női, uri és gyermek-cipők.

Olcsó szabott árak. Képes árjegyzéket díjtalanul küldenek.

Valódi Kobrak-cipők gyári raktára.

5. Felolvas Kisgyörgy Sándor esperes. 6. Szaval Ürmösi Jenő tanító. 7. Elnöki zárszó. 8. Gyülekezeti ének. II. Iskolában: 1. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 2. Pénztári számadás. 3. Indítványok, javaslatok. (A közgyűlés kezdete délután 2 órakor.)

— **Állami tanítók utadói mentessége.** A pénzügyminiszter kimondotta, hogy az állami tanítók, az e minőségükben élvezett javadalmak után teljesen föl vannak mentve az utadói fizetése alól, arra való tekintet nélkül, hogy a javadalmuk a 600 koronát meghaladja.

Munkásbiztosítás.

E cím alatt mai számunktól kezdve új rovatot nyitunk. Felvilágosítani, tanítani akarunk e rovatban, hogy mindazon előfizetőinknek, kik bizalommal hozzánk fordulnak, utat mutassunk, mely munkásbiztosítási ügyben szükséges. Népszerűvé kívánjuk tenni magát a nagyszabású intézményt e vármegye területén, mert csak ez által érhető el a cél, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. rendelkezései minden vonalon keresztül vitessenek. A munkásbiztosítási törvény a munkások biztosításáról szól, de egyszersmind biztosítja azokat is, kik felelősek azért, amik üzemiükben történnek. De csak az védheti meg kellő módon érdekeit, ki ismeri a törvényt, valamint a törvény alkalmazására vonatkozó rendeleteket és az ezekből kifejlődő joggyakorlatokat. A „Székely-Udvarhely” e rovata ilyen körben fog világosságot terjeszteni. Kérjük tehát az érdekelt körök bizalmát és e rovatnak saját érdekükben való figyelemmel kísérését.

Elvi határozat. Kórházakban szülő nőknek és szülőteiknek ápolási költségei az esetben is az országos betegápolási alapot terhelik, ha az illetőket a területi munkásbiztosító pénztár utalta kórházba. (Közig. bíróság 6535—908. K. sz.)

KÖZGAZDASÁG

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylettől

193—1909. sz.

HIRDETÉS.

A Magyar gazdák vásárcsarnok elnöke szövetkezetének jogi utóda a Székelygazdák szövetkezetének udvarhelymegyei intézősége vármegyénk gazdasági érdekeit szolgálja. Ohajtván, az aratási idény folyamán a vármegye három járásában aratógépek bemutatásokat fog eszközölni, melyre a gazdálkodó közönség figyelmét tisztelettel felhívjuk.

A részletes programot legközelebb közöljük.

Székelyudvarhely, 1909. július 14.

Az elnökség.

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

Ne feledje el

hogy a hirdetések hasznára lesz.

gondos átolvasása Önnek valószínűleg

Aki nálunk hirdet annak sikere van!

A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk; kívánatra kliséket is beszerzünk.

Hirdetőinknél történő megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-re hivatkozni szíveskedjék.

Székelyföldi pergetett

Virágmézet

5 kilogrammos postacsomagokban 7 koronáért szállít.

Ambaris András

méhész

Székelyzsombor (Udvarhelyvármegye).

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalettmódel közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

MIERT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekély összeget „AZ ÜZLET”-re rácsinálja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V., Sas-u. 12. sz.

Udvarbirót

keresek Nagyalambfalvi gazdaságomban, ki lehetőleg elméleti

— Földmives-iskolai —

és gyakorlati képzettséggel bír

és volt ily alkalmazásban. Eddig nyert bizonyítványait másolatával ellátott írásbeli

ajánlkozásokat fizetési

igényök jelzésével, címre küldjék meg

mielőbb. Belépés —

megegyezés szerint —

azonnal is. Nagysoly-

mosy Konez Armin

gyógyszerész és nagy-

birtokos Székelyudvar-

helyt.

IZLES! JO KIVITEL! MELYTANOS ARAK!

DIVATOS EKSZEREK:

FÜLBEVALÓK, KARKÖTŐK, NYAK-
ÉKEK, GYÜRÜK, MELLTŐK, ORÁK,
LÁNCZOK, ZSUSZUK, ÉVESZKÖZÖK,
EZÜST DISZTANGYKÁK, LEGNA-
GYOBB VALASZTÉKA ÉS
BESZERZÉSI FORRASA

ZIRNER TESTVÉREK
UTODA LIZST HUGO
BUDAPEST, IV. VACZI-UTCA 5.
SZEMBEN A KRISTÓFFERREL! PONTOS CÍMRE ÜGYELJÜNK!
ALAPÍTOTT 1834-ben
KELLŐ BIZTOSÍTÉK HELLETT VIDEKRE ISSZIVISEM,
KÜLDÖK VALASZTÉKOT.

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levedpapirok és boritékok, leved-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. levélpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levedpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemezpapirok minden súlyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszkek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszények, okmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszárazak, disztollszárazak.
Ironok, fekete, szines és másoló-
ironok (crayonok), zsebironok, csa-
varironbetétek, ironvédők, iron-
hegyezők. Kréták, iskolai, kávé-
házi és fajelző kréták, szines
kréták. Tinták, legjobb irodai és
másoló tinták, szines, vegy- és
ruhajelző tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok,
hegedű-iskola, hegedű alkatrés-
zek. Gramophon és fonográfok,
lemezek és hengerek. Hang-
góló-sipok és o. rinák. Mono-
grammok fehérnemű és leved-
papírelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyák. Ajtóablak
és névfeliratok öntött fémből,
erdészkalapácsok gyári árban.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok.

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkesi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi középiskolában és a városi és megyei elemi nópiskolákban használatban levő összes tankönyvek raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-szifetek minden színben. Ecsetek, Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb.

Postatakarékpénztári chekk-clearing szám a 10.489

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt. 1909.